

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

Ex officio

Predmet br.44/2017

IZVEŠTAJ SA PREPORUKAMA

OMBUDSMANA REPUBLIKE KOSOVO

vezano sa

Proceduralnim odugovlačenjima u rešavanju predmeta od Specijalne Komore Vrhovnog Suda

Upućeno:

G. Isa Mustafa, Premijer
Vlada Republike Kosovo

G. Nehat Idrizi
Predsedavajući Sudskog Saveta Kosova

G. Sahit Sylejmani
Predsednik Specijalne Komore Vrhovnog Suda

Priština, 31 januar 2017

Cilj izveštaja

1. Cilj ovog izveštaja je da se skrene pažnja relevantnim državnim organima u vezi sa kršenjima ljudskih prava izazvanih proceduralnim odugovlačenjima u rešavanju predmeta od strane Specijalne Komore Vrhovnog Suda (Specijalna Komora) i predstavljanje preporuka za otklanjanje ovih kršenja.

Nadležnosti i odgovornosti Ombudsmana

2. Na osnovu Ustava Republike Kosovo (Ustav), član 135, stav 3: *“Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.”*
3. Na osnovu člana 16, stav 8 Zakona o Ombudsmanu Br. 05/L-019, Ombudsman: *“može dati opšte preporuke za funkcionisanje pravosudnog sistema. Narodni Advokat neće se umešati u slučajevima i drugim pravnim procedurama koja se odvijaju pred sudovima, osim slučaja kada postoji odugovlačenje procedura.”*
4. Na osnovu člana 18, stav 1.2 Zakona o Ombudsmanu, Ombudsman ima odgovornost: *“da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva.”*
5. Na osnovu člana 18, stav 1.7 Zakona o Ombudsmanu, Ombudsman ima odgovornost: *“da preporuči donošenje novih zakona u Skupštini, izmene zakona koji su na snazi i donošenje ili izmene podzakonskih i upravnih akata od strane institucija Republike Kosovo.”*

Opis predmeta

6. Ovaj izveštaj je zasnovan na 49 (četrdeset devet) odvojenih žalbi, trenutno otvorenih pri Instituciji Ombudsmana (IO), u vezi sa dužinom obrade predmeta od strane Specijalne Komore, ne računajući i žalbe protiv Kosovske Agencije za Privatizaciju, a koja se odnose na Specijalnu Komoru i koja prema njihovoj prirodi su iste sa žalbama protiv Specijalne Komore, jer i ove žalbe zavise od konačnih odluka Specijalne Komore. Žalbe registrovane pri IO datiraju iz 2012 godine, lista koji je priložena kao dodatak ovom Izveštaju sa Preporukama.
7. Treba imati u vidu da pored odugovlačenja od Specijalne Komore, predmeti podnosioca predstavke su prethodno prošli kroz postupak u Kosovskoj Agenciji za Privatizaciju, što još više utiče odugovlačenje rešavanja ovih žalbi.

Akcije Ombudsmana, saradnja i stajališta Specijalne Komore

8. Ombudsman, nakon dobijanja žalbe u skladu sa postupkom za prijem i istraživanje žalbi, obratio se Specijalnoj Komori u vezi sa navodima podnetih žalbi, za svaku pojedinačnu žalbu i u skoro svim zahtevima Ombudsmana upućenim Specijalnoj Komori je dobio odgovor.
9. U skoro svim odgovorima primljenim od Specijalne Komore, Ombudsman je obavešten o broju predmeta koja su na čekanju da se sude su odložene u postupcima Specijalne Komore.
10. Početkom decembra 2016 godine, Ombudsman se sastao sa predsednikom Specijalne Komore, od kojeg je obavešten o izazovima i poteškoćama sa kojima se suočava Specijalna Komora. Predsednik Specijalne Komore je priznao da postoje

odugovlačenja u procesiranju predmeta i najavio da do 18 novembra 2016 godine su ostala 21.640 nerešenih predmeta u oba stepena Specijalne Komore, uz napomenu da je prosečan broj zaduženih predmeta po sudiji u Specijalnoj Komori u prvom stepenu je oko 1390 predmeta dok u drugom stepenu 130 predmeta. Predsednik Specijalne Komore dalje je naglasio da je Posebna Komore stalno osetila nedostatak pravnih savetnika kao i prevodilaca, izjavivši da postoje oko 30.000 stranica dokumenata koja čekaju na prevod i koja su neophodni za procesiranje predmeta.

11. Ombudsman ističe da je Predsednik Specijalne Komore pripremio izveštaj za Sudski Savet Kosova o stanju, poteškoćama i problemima, kao i merama koje treba preduzeti za rešavanje problema u Specijalnoj Komori. Prema tvrdnjama predsednika Specijalne Komore on je i u prošlosti obavestio nadležne organe o situaciji u Specijalnoj Komori i zahtevao da se preduzmu mere za rešavanje nagomilanih predmeta, ali do sada nema nekog pozitivnog razvoja u vezi sa podnetim zahtevima.

Zakon br. 04/L-033 o Specijalnoj Komori Vrhovnog Suda Kosova o Pitanjima u vezi sa Kosovskom Agencijom za Privatizaciju

12. Funkcionisanje Specijalne Komore se uređuje Zakonom br. 04/L-033 o Specijalnoj Komori Vrhovnog Suda Kosova o Pitanjima u vezi sa Kosovskom Agencijom za Privatizaciju (Zakon). Na osnovu člana 3, stav 1 Zakona: *“Specijalna Komora u svom sastavu ima do dvadesetoro (20) sudija, od kojih su dvanaest (12) građani Kosova, a osmoro (8) sudija su međunarodne sudije na Kosovu. Najmanje dvoje (2) sudija koji su državljani Kosova su iz redova manjinskih zajednica.”*
13. Čini se da ova odredba ograničava broj sudija Specijalne Komore i da je taj broj predviđen 2002 godine, kada je UNMIK Uredbom 2002/13 osnovana od Specijalna Komora za razmatranje sporova iz procesa privatizacije.

Zaključci Ombudsmana

14. Ombudsman privlači pažnju državnih organa da član 22 (2) Ustava, prema kojem prava i slobode garantovana međunarodnim ugovorima i instrumentima, posebno na osnovu Evropske Konvencije za Zaštitu Osnovnih Ljudskih Prava i Sloboda i njeni Protokoli (EKLJP), koja prema ovom članu je direktno primenjiv na Kosovu i ima pravo prvenstva u slučaju sukoba nad odredbama i drugih akata javnih institucija.
15. Ombudsman takođe privlači pažnju vlastima i na član 53 Ustava, na osnovu kojeg prava i osnovne slobode garantovana Ustavom, tumače se u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a.
16. Shodno tome, procene i zaključci Ombudsmana, u vezi sa pitanjem se oslanjaju na Ustav, EKLJP i praksu ESLJP-a
17. Ombudsman, na osnovu odgovora dobijenih od strane Specijalne Komore, o pojedinačnim predmetima, kao i sa tvrdnji Predsednika Specijalne Komore, smatra da generalno imamo posla sa proceduralnim odugovlačenjima. Zbog velikog broja žalbi koje je primila IO, Ombudsman će proceniti situaciju sa sistematičnog konteksta. Jer da bi se procenilo da li je došlo do povrede u svakom pojedinačnom slučaju treba da se obavi procena prema kriterijumima koje je utvrdila ESLJP,

koja uključuje složenost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i ponašanje državnih organa.

18. Na osnovu odgovora koje je dobio Ombudsman od Specijalne Komore, jasno se vidi da se radi o nagomilanim predmetima i da je takva situacija postala uobičajena u Specijalnoj Komori koja izgleda da je rezultat zakonom ograničenog broja sudija, česte zamene sudija, posebno međunarodnih sudija i nedostatka pravnih savetnika i prevodilaca. Zbog toga, Ombudsman smatra da pre svega ima veze sa ponašanjem državnih organa u odnosu na situaciju u Specijalnoj Komori.
19. EKLJP propisuje obavezu država da organizuje svoje pravosudne sisteme kako bi sudovi ispunili obavezu za razmatranje predmeta u razumnom roku, bez obzira na troškove koji mogu nastati ovim organiziranjem. U suprotnom, države će se smatrati odgovornim ne samo za odugovlačenje u rešavanju nekog posebnog predmeta, već i za neuspeh za pokretanje resursi za rešavanje nagomilanih predmeta i strukturnih nedostataka u pravosudnom sistemu koji uzrokuju takva odugovlačenja.
20. Kada je reč o nagomilanim predmetima koji čekaju da se razmatraju, ESLJP razlikuje situacije kada se suočavamo sa zaostalim predmetima za određeno vreme, gde država može da se ne smatra odgovornim ako je na vreme preduzela odgovarajuće mere za poboljšanje stanja i kontinuirano nagomilanih predmeta za koje se država drži odgovornom. Nadležni organi, uprkos zahtevima predsednika Specijalne Komore i brojnih žalbi građana koje su stranka u postupku pred Posebnom Komorom, izgleda da nisu preduzele akcije za poboljšanje stanja u pogledu rešavanja nagomilanih predmeta.
21. Prema praksi ESLJP obaveza je država da organizuju svoje pravne sisteme kako bi garantovale pravo za donošenje konačne odluke za svakog građana u vezi sa njegovim građanskim pravima i obavezama u razumnom roku (*Scordino protiv Italije (br.1)*, § 183), gde preveliko zaduživanje predmetima ne može se uzeti u obzir (*Vocaturu protiv Italije*, § 17; *Cappello protiv Italije*, § 17). U slučaju da kašnjenje u donošenju odluke o predmetima je stvar strukturne organizacije, država mora da obezbedi usvajanje efikasnih mera za rešavanje zaostalih predmeta (*Zimmermann i Steiner protiv Švajcarske*, § 29; *Guincho protiv Portugala*, § 40). Činjenica da je gomilanje predmeta postalo uobičajeno ne opravdava vanredno odugovlačenja postupka (*Union Alimentaria Sanders S.A. protiv Španije*, §40).
22. Preduzimanje mera od strane nadležnih organa Republike Kosova, odnosno izmena i dopuna Zakona o Specijalnoj Komori, odnosno zakonske odredbe koja ograničava broj sudija u Specijalnoj Komori je hitna mera za povećanje efikasnosti Specijalne Komore. Dok kao dugoročna stabilna i neophodna mera za efikasno funkcionisanje sudova u celini, koja su dužna da donesu odluku u razumnom roku, u skladu sa zahtevima koji proističu iz Ustava, EKLJP i prakse ESLJP, je usvajanje zakona koji određuje rokove za rešavanje sudskih predmeta i naknadu stranaka kada se utvrdi da je bilo odugovlačenja u sudskim postupcima. Nedostatak takvog zakona koji predviđa rokove i naknadu za vanredno odugovlačenje postupaka direktno utiče na pravo na delotvoran pravni lek, pravo koje je garantovano Ustavom i EKLJP-om
23. Ombudsman smatra da odugovlačenje postupaka pred Specijalnom Komorom, su mogla prouzrokovati povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, član 31 [Pravo

na pravično i nepristrasno suđenje] kao i prava na delotvoran pravni lek, član 54 [Sudska Zaštita Prava] kojom se predviđa pravo na delotvoran pravni lek, Ustava.

24. Pravo da se neko pitanje pravično razmatra u razumnom roku predviđa se i članom 6 EKLJP-a [Pravo na pravičan postupak], dok pravo na delotvoran pravni lek predviđa se članom 13 EKLJP-a [pravo na delotvoran pravni lek].
25. Član 6 i član 13 EKLJP-a su dva odvojena prava, ali koja u nekim slučajevima su međusobno povezane. ESLJP u predmetu Kudla protiv Poljske, § 160, je utvrdilo kršenje člana 6 i člana 13 EKLJP-a, jer podnosilac predstavke nije imao domaće pravne lekove koja bi mu omogućilo primenu prava “na suđenje u razumnom roku”, zagarantovano članom 6 EKLJP-a. Ista situacija je i u slučaju stranaka koji godinama čekaju za rešavanje predmeta, a nemaju nikakav delotvoran pravni lek za primenu svog prava na suđenje u razumnom roku.

Na osnovu gore rečenog, kao i polazeći od načela sprovođenja zakonitosti i sa ciljem poboljšanja i rasta efikasnosti vlasti, Ombudsman, u skladu sa članom 135 stav 3, Ustava Republike Kosovo, člana 16, stav 8, člana 18, stav 1.2 i člana 18, stav 1.7 Zakona o Ombudsmanu Br. 05/L-019:

Prporuč da

1. *Vlada Kosova, na osnovu pravila i postupaka za zakonodavne inicijative, da predlaže izmenu Zakona o Specijalnoj Komori, odnosno člana 3.1 Zakona, da bi se pružio pravičan i efektivan pristup za stranke u postupku pri Specijalnoj Komori.*
2. *Sudski Savet Kosova pruža podršku Specijalnoj Komori sa organizacionog i operativnog gledišta u skladu sa zahtevima i potrebama adekvatnog funkcionisanja Specijalne Komore.*
3. *Specijalna Komora izradi strategiju za rešavanje nagomilanih predmeta, odlučujući ne samo za ravnomernu raspodelu slučajeva za svakog sudiju, već i norme i rokove unutar kojih treba da se reše određeni broj predmeta od svakog sudije.*

U skladu sa članom 132, stav 3, Ustava Republike Kosovo i člana 28 Zakona o Ombudsmanu br. 05/L-019, Molimo vas da nas obavestite o akcijama koje ćete preduzeti kao odgovor na gornje preporuke.

Zahvaljujući vam na vašoj saradnji, molimo vas da vaš odgovor, u vezi sa ovim pitanjem, pošaljete unutar razložnog vremenskog roka, ali ne kasnije od datuma **3 mart 2017**.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman

Aneks:

Registrovane žalbe pri Instituciji Ombudsmana

Registrovane žalbe pri Instituciji Ombudsmana

1. 17/2017
2. 943/2016
3. 939/2016
4. 926/2016
5. 881/2016
6. 745/2016
7. 731/2016
8. 725/2016
9. 677/2016
10. 669/2016
11. 664/2016
12. 663/2016
13. 661/2016
14. 598/2016
15. 595/2016
16. 582/2016
17. 538/2016
18. 460/2016
19. 417/2016
20. 370/2016
21. 350/2016
22. 338/2016
23. 294/2016
24. 290/2016
25. 200/2016
26. 76/2016
27. 44/2016
28. 9/2016
29. 698/2015
30. 661/2015
31. 642/2015
32. 605/2015

33. 601/2015
34. 570/2015
35. 563/2015
36. 504/2015
37. 470/2015
38. 463/2015
39. 449/2015
40. 435/2015
41. 222/2015
42. 81/2015
43. 68/2015
44. 387/2014
45. 386/2014
46. 38/2014
47. 568/2013
48. 284/2013
49. 312/2012